

4. Рішення Приморського районного суду м. Одеси від 27.05.2019 р. справа №522/6197/17 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/82195049>.

Устюшенко Стелла Еріківна

*Аспірантка кафедри цивільного процесу Національного університету
«Одеська юридична академія»*

СУДОВІ ВИТРАТИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ, ПОВ'ЯЗАНІ З ДОКАЗУВАННЯМ»

Судове доказування – це діяльність сторін, інших учасників справи та суду, спрямована на встановлення обставин, які мають значення для справи, та обґрунтування висновків про ці обставини [1, с. 68].

Процес судового доказування складається з кількох етапів: 1) збирання доказів (формування доказової бази); 2) дослідження доказів; 3) оцінка доказів [2, с. 44-56; 3, с. 33]. Деякі науковці наводять більш розширену структуру судового доказування [4, с. 403-413; 5, с. 48-60; 6, с. 19; 7, с. 168-169; 8, с. 480-482], але наявність вказаних трьох базових етапів (стадій, елементів) визнають усі процесуалісти.

Законодавче правило про те, що кожна сторона повинна довести обставини, які мають значення для справи і на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, крім випадків, встановлених законом, означає, зокрема й те, що саме сторони повинні нести пов'язані з цим витрати.

Найбільш активну роль сторони відіграють саме на етапі збирання доказів (на даному етапі відбувається формування доказової бази, яка в подальшому безпосередньо вплине на судові рішення, отже від активності сторін на цьому етапі залежить успішність усіх їх подальших процесуальних дій та кінцевий результат вирішення справи судом), а тому саме на цьому етапі вони несуть основні витрати, пов'язані з судовим доказуванням.

Наприклад, у випадку необхідності оперативного закріплення доказової інформації суд за заявою сторони вживає заходів забезпечення доказів. В такому разі сторона, яка подала відповідну заяву, оплачує судовий

збір. Утім крім судового збору, сторони несуть й інші судові витрати, які безпосередньо та невід'ємно пов'язані з судовим доказуванням. До них відносяться:

- 1) витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, експертів;
- 2) витрати, пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів;
- 3) витрати, пов'язані з проведенням експертизи;
- 4) інші витрати, пов'язані з судовим доказуванням (витрати на переклад письмових доказів на мову, якою здійснюється судочинство; на зберігання речових доказів тощо).

Судові витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, експертів полягають у покритті витрат цих осіб, пов'язаних з явкою до суду.

Оплата стороною послуг адвоката щодо збирання доказів (наприклад, шляхом направлення адвокатського запиту) хоча також стосується збирання доказів, однак відноситься до витрат на професійну правничу допомогу.

Крім того, судові витрати, пов'язані з витребуванням доказів (якщо не приймати до уваги судовий збір, який сплачується у випадках, коли витребування доказів є способом їх забезпечення, та оплату послуг адвоката, якщо витребування здійснюється за адвокатським запитом) полягають у покритті стороною витрат осіб, які не є учасниками судового процесу, пов'язаних з поданням ними доказів до суду.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 140 ЦПК особа, яка надала доказ на вимогу суду, має право вимагати виплати грошової компенсації своїх витрат, пов'язаних із наданням такого доказу. Розмір грошової компенсації визначає суд на підставі поданих такою особою доказів здійснення відповідних витрат.

В ухвалі про витребування доказів суд вирішує питання забезпечення чи попередньої оплати витрат осіб, пов'язаних із поданням відповідних доказів (ч. 11 ст. 84 ЦПК). У випадку, якщо у встановлений судом строк особа, за заявою якої суд постановив ухвалу про витребування доказів, не виконає вимогу суду про внесення грошових коштів на покриття вказаних

витрат на депозит суду або попередньої оплати витрат осіб, пов'язаних із поданням відповідних доказів, суд може скасувати ухвалу про витребування доказів (ч. 3 ст. 135 ЦПК).

Розмір витрат, пов'язаних з проведенням огляду доказів за місцем їх знаходження, забезпеченням доказів та вчиненням інших дій, пов'язаних з розглядом справи чи підготовкою до її розгляду, встановлюється судом на підставі договорів, рахунків та інших доказів (ч. 2 ст. 140 ЦПК).

Розмір таких витрат не може перевищувати 50 відсотків розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб за сукупність дій, необхідних для розгляду справи (Постанова КМУ від 27 квітня 2006 р. № 590 «Про граничні розміри компенсації витрат, пов'язаних з розглядом цивільних, адміністративних та господарських справ, і порядок їх компенсації за рахунок держави» [9]).

Таким чином, витрати, пов'язані з судовим доказуванням, складають важливу частину судових витрат сторін у цивільному судочинстві.

Список використаних джерел:

1. Молчанов В.В. Основы теории доказательств в гражданском процессуальном праве: Учебное пособие. М.: ИКД «Зерцало-М», 2012. 360 с.
2. Тертишников Р.В. Доказування і докази в судочинстві України: Науково-практичний посібник. Харків: Видавництво «ФІНН», 2009. 88 с.
3. Орлов Ю.К. Проблемы теории доказательств в уголовном процессе. М.: Юристъ, 2009. 175 с.
4. Сахнова Т.В. Курс гражданского процесса. М.: Статут, 2014. 784 с.
5. Треушников М.К. Судебные доказательства. 5-е изд., доп. М.: Издательский Дом «Городец», 2016. 304 с.
6. Дрогозюк К.Б. Доказування у цивільному процесі України та Франції: монографія. Одеса: 2019. 238 с.
7. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник (для підготовки до іспитів і тестування) / за ред. Н.Ю. Голубевої. Одеса: «Гельветика», 2018. 430 с.
8. Курс цивільного процесу: підручник / В.В. Комаров, В.А. Бігун, В.В. Баранкова. Харків: Право, 2011. 1352 с.
9. Про граничні розміри компенсації витрат, пов'язаних з розглядом цивільних, адміністративних та господарських справ, і порядок їх компенсації за рахунок держави: постанова КМУ від 27 квітня 2006 р. № 590. Офіційний вісник України. 2006. № 18. Ст. 1336.